

V razred brez učbenika in delovnega zvezka

Valerija Žnidarič Žitek
Osnovna šola Radenci

Povzetek: Učenje in poučevanje prvega tujega jezika v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju (VIO) se povezuje z vsebinami drugih učnih predmetov, učitelj išče čim več avtentičnih situacij, ki so del učenčevega okolja, želi čim večjo aktivnost učencev in sledi načelom celostnega učenja. Ker bi zelo težko našli primeren učbeniški komplet, ki bi zajemal vse usmeritve in bi bil v skladu z učnim načrtom tujega jezika za 2. razred, je v članku predstavljeno nekaj idej, kako izpeljati pouk angleščine v 2. razredu, ga aktualizirati, naravnati na predznanja učencev, upoštevati razvojno stopnjo otrok in načela zgodnjega učenja in poučevanja tujega jezika. Dodanih je nekaj napotkov, kje iskati ustrezno gradivo, kot npr. avtentične pesmi, besedila, didaktične igre in didaktične napotke. Avtorica v prispevku poudarja, da imajo učitelji ogromno znanja in veščin, da uro izpeljejo kakovostno, zanimivo in učinkovito. **Ključne besede:** učni načrt, avtentični material, didaktične igre, načrtovanje in začetno poučevanje tujega jezika. **Into a Classroom without a Textbook and Workbook. Abstract:** The learning and teaching of the first foreign language in the 1st triad is connected with the contents of other subjects; the teacher is searching for as many authentic situations as possible that are a part of the pupil's environment, wants the pupils to be as active as possible, and follows the integrated learning method. This is why it would be very difficult to select an appropriate textbook set which would cover all of the directions and would be in accordance with the foreign language curriculum for the 2nd grade. The article presents a few ideas on how to carry out English lessons in the 2nd grade, make them topical, orient them towards the prior knowledge of pupils, take into account the children's stage of development, and the principles of early foreign language learning and teaching. It adds a few instructions for where to look for appropriate material, e.g. authentic songs, texts, didactic games and didactic instructions. In the paper the author stresses that teachers possess a great deal of knowledge and skills, enabling them to carry out lessons in a quality, interesting and efficient manner. **Key words:** curriculum, authentic material, didactic games, planning, initial foreign language teaching.

Uvod

Kot učiteljica razrednega pouka z opravljenim spopolnjevanjem za zgodnje poučevanje tujega jezika v 1. in 2. VIO sem imela v začetku pomisleke, kako se bom lotila poučevanja angleščine brez učbenika ali delovnega zvezka. 10 let poučujem v 4. in 5. razredu, kjer poučujem tudi angleščino, prej sem bila 6 let v prvi VIO. Pri mojem delu so mi bili vedno v oporo učbeniški kompleti, zato sem si težko predstavljala, da bom zdaj sama kreirala svoje ure.

Letno in sprotno načrtovanje

Letna priprava, ki sem jo naredila po predhodni poglobitvi v učni načrt in pri kateri sta mi izdatno pomagali svetovalki Zavoda za šolstvo, je razblinila nekaj dvomov o delu brez učbeniškega kompleta. Dokončno pa takrat, ko sem spoznala, da mi učni načrt in temeljna načela zgodnjega poučevanja tujega jezika dajejo možnost in svobodo, da smiselno oblikujem dejavnosti za doseg ciljev, ne da bi se pri tem omejevala z učbenikom. Ves čas sem sodelovala z razredničarkama in upošteva-

joč cilje in vsebine učnih načrtov za 2. razred pri pouku tujega jezika uporabila tudi njuna gradiva (likovne izdelke, plakate, ki so nastali po učnem sprehodu, družinsko drevo, štetje prometa, gibanje, like in telesa ...).

Iz časov izobraževanja sem uporabljala dva priročnika, ki sta mi dala veliko idej za didaktične igre in izpeljavo učne ure, hkrati pa tudi občutek za primernost količine učne snovi. Eden izmed priročnikov je *Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika* avtorice Mihaele Brumen, drugi pa *English for Primary Teachers*.

Zraven tega pa nam splet ponuja ogromno možnosti za iskanje avtentičnega materiala (pesmi, besedil, iger). Tu sem bila pozorna predvsem na to, da so to angleške spletne strani, ki so namenjene poučevanju mladih učencev. Sama sem veliko primernih gradiv za pouk tujega jezika našla na spletnih straneh, ki so navedene virih.

Seveda brskanje po spletu odpira vedno nove strani in ideje, vendar moramo biti pozorni predvsem na avtentičnost materiala, ki naj bo primerne zahtevnosti za kognitivne sposobnosti učencev, da jim ne damo pretežkega oz. prelahkega izziva, ter pri tem upoštevati njihove individualne potrebe. Na navedenih spletnih straneh je dobro poseči v predšolske strani, kjer so poleg pesmi ali zgodbic dodane interaktivne dejavnosti za različne učence, tudi za tiste učence, ki že imajo več predznanja. Hkrati pa sem si občasno pomagala z obstoječimi učbeniški kompleti, ki so bili namenjeni poučevanju angleščine kot interesne dejavnosti (predvsem kot ideja za podporo vodenih dejavnosti).

Slika 1: Sadna palčka.

Temu sem sledila v vseh sklopih pouka in bolj ali manj uspešno vnašala avtentična gradiva, ki so lahko avdio in video (risanke, filmčki, zvočne pravljičnice, zgodbe ...), vizualna (fotografije, slike, risbe, piktogrami, razglednice, znamke, praznična dekoracija ...), tiskana (zemljevidi, voščilnice, besedila pesmi, jedilni listi, nalepke za živila – npr. ovitki čokolad, škatla kosmičev ...), spletna (interaktivne igrice, YouTube posnetki ...) ter drugo (plesni, kulturni simboli ...). Hkrati so mi omenjena gradiva pomagala pri učencih vzbuditi občutek za ozaveščanje kulture dežele ciljnega tujega jezika. Pri izvajanju pouka po učnem načrtu, kjer ni predpisanega učbenika ali delovnega zvezka, se kot učiteljica počutim bolj svobodno, saj sem lahko bolj inovativna, se bolj prilagajam potrebam učencev in hkrati poučujem na način, ki mi je blizu.

Pri tem se zavedam, da priprava na uro vzame veliko časa, saj iščem ideje, kako bi čim bolj aktivirala vse učence, tudi tiste z učnimi težavami in posebnimi potrebami. Trudim se, da bi ura vsebovala čim izzivov, ki bi jih spodbujali h interakciji in komunikaciji preko igre. Brskanje po spletu te hitro potegne vase in kot učitelj lahko pred računalnikom prebiješ dolge ure, pa še vedno nisi prepričan, ali bo izbrana vsebina in dejavnost, tista vsebina, ki bo tvoje učence najbolj pritegnila. Zato si še posebej vesel, ko ura, podprta z IKT tehnologijo, uspe, kot si npr. učenci ob odhodu iz razreda še vedno pojejo pesem, ki si jo izbral za uvodno motivacijo.

Če se na pouk pripravljáš z učbeniškim kompletom, pogosto slediš tudi didaktičnim priporočilom. Tudi v tem primeru je pouk uspešen, če v pripravo vključiš še delček sebe. Tudi sama se pri izbiri idej občasno naslonim na kak učbeniški komplet, saj imajo priročniki, ki so sicer običajno sestavni del pouka, ogromno idej za aktivno delo v razredu. Vendar se moramo učitelji – ko se pripravljamo na vzgojno-izobraževalni proces – zavedati, da mora biti pouk angleščine situacijski, doživljajski in naravnani na komunikacijska dejanja. Vključuje naj celosten, veččutni pristop, kar pomeni vključevanje jezikovnih in nejezikovnih prvin (npr. govornice telesa, gestikulacije), s katerimi učenec širi znanje tujejezikovnih struktur, ob tem pa razvija čustvene, ustvarjalne, socialne in kognitivne zmožnosti (*Učni načrt*, 2013).

Primeri izvedb pouka angleščine iz učnega sklopa

Menim, da je osnova za učno pripravo dobra letna priprava. Sama si rada naredim pripravo za cel sklop, potem pa vanjo pišem opombe in spremembe za naslednje ure. V nadaljevanju prispevka bom predstavila izvedbo nekaj ur pouka angleščine, vezanega na vsebinski sklop »Poletje je tu«, ki je bil naš zadnji v tem šolskem letu in je besedišče učencev že dokaj bogato.

1. ura: Poletje je tu (učni cilj: spoznajo in utrjujejo besede in besedne zveze, povezane z vremenom in letnim časom poletje)

Po uvodnem pozdravu in pesmi **Good morning** smo utrdili besedišče o vremenu in počutju. Povedali smo tudi, da je zunaj poletje. Temu so sledile razrezane koledarske slike poletja, ki so jih učenci po skupinah sestavili. Takrat so ob sliki skušali poiskati kar se da veliko angleških besed, ki jih že poznajo (sonce, voda, toplo, otroci (deček, deklica), drevo, kakšna žival, gibanje (igrajo, skačejo, hodijo, plavajo ...)), in sliko opisali sošolcem. Spoznali smo pesmico **It's summer (New tree-tops: Mouse's songs)**, dostopno na: https://elt.oup.com/student/newtreetops/level1/songs/nti_level01_14_17?cc=si&selLanguage=en, ki smo ji dodali koreografijo. Za konec ure smo njihove zložene slikice nalepili na plakat in se poslovili s pesmico za slovo.

2. ura: Moj potovalni kovček (učni cilj: spoznajo poimenovanje poletnih oblačil)

Pozdravu je sledila začetna pesem in nato še pesem *It's summer*. Sedeč v krogu so počakali, da sem prinesla svoj manjši potovalni kovček in razložila, da poleti po navadi kam odpotujemo. Učenci so na glas razmišljali, kaj se skriva v njem. Ko smo ga odprli, sem vsako oblačilo poimenovala, učenci so ponovili in eden izmed učencev je poiskal v kovčku kartico z zapisom ter jo pritrtil na tablo. Spoznali smo besedni zvezi *put on/take off* v povezavi z ravnanjem z oblačili. Sledila je obravnava pesmice **And don't forget your hat!** (Happy House 1, https://elt.oup.com/student/happyhouse/level1/songsandchants_01/songsandchants_01_04/singalong_unit04song2?cc=ar&selLanguage=en), ob kateri smo se navidezno oblačili in slačili. Potem sem jim po skupinah razdelila

papirnate lutke in papirnata oblačila in so lutke oblačili ter o njihovih oblačilih poročali drug drugemu v skupini. Presenečena sem bila, da večina učencev sledi navodilom in res skušajo uporabljati angleško besedišče; če izraza ne poznajo, je bila pomoč na tabli ali pa je pomagal sošolec. Svojo zadnjo oblečeno lutko smo dali v angleški kotiček. Za domačo nalogo so morali učenci prinesiti vsebino za naš kovček (eno oblačilo). Ura se vedno konča s pesmijo.

Slika 2: Potovalni kovček.

3. ura: Naš potovalni kovček (učni cilj: znajo poimenovati poletna oblačila in tvoriti preprosto poved »This is...« (»To je ...«).

Po pozdravu, pesmicah in opisu vremena smo se lotili predstavitve oblačil, ki bi jih dali v kovček. Najprej so to storili v skupinah (vsaki skupini sem dala manjši kovček), potem pa se je vsaka skupina predstavila. Ta oblačila so pustili za naslednjič (modna revija). Sledila je igrica »bingo - oblačila«, ki se je nikoli ne naveličajo, ob njej pa utrjujejo besedišče.

4. ura: Na modni pisti (učni cilj: znajo oblikovati poved »It/He/She wears ...« »Ima oblečeno ...«; poletnim oblačilom dodajo pridevnik barve)

Ta ura je bila namenjena predvsem utrjevanju besedišča za oblačila, ob tem pa so utrdili še barve

Slika 3: Modna revija.

in glagole obleči, sleči, nositi. Učencem sta bila sprehod po pisti in napovedovanje sošolca/-ke razburljiv izziv. Uro smo nadaljevali z nalogami na učnem listu, iz katerega so lahko izrezali oblačila in oblekli deklico ali dečka. Sprehajajoč se po razredu so predstavili svoj izdelek. Domača naloga je zahtevala, da prinesejo kakšen modni dodatek. Poslovlili smo se s pesmico Goodbye.

5. ura: Modni dodatki (učni cilj: seznanijo se s poimenovanjem nekaterih modnih dodatkov)

Seveda ta ura ni bila namenjena temu, da se naučijo poimenovati vse modne dodatke – predvsem je bil cilj, da zanje slišijo in lahko že začnejo pripravljati naslednjo dejavnost: trgovino z oblačili in modnimi dodatki. Tako smo v krog dali vse dodatke, ki smo jih prinesli, izvlekli smo eno izmed kartic, poimenovali predmet na kartici/sliki, poiskali dodatke in jih dali h kartici. Te kupčke smo potem odnesli v prostor za trgovino. Sledilo je določanje cen. Denar sem si izposodila iz igre Monopoly.

6. ura: Igramo se trgovino (učni cilj: poznajo pozdrave, vljudnostne izraze, poimenujejo oblačila, uporabljajo števila do 20)

Ker je v skupini 16 učencev, je dejavnost potekala gladko in vsi so bili vanjo aktivno vključeni. Vsak v skupini je lahko odigral eno vlogo (kupec 1 ali 2, prodajalec 1 ali 2). Tako smo se naučili predvsem vljudnostnih fraz, ponovili prošnje in zahvale ter pozdrave. Hkrati pa sem lahko v svoj listovnik sprotne preverjanja zapisovala, v kolikšni meri učenec obvladuje besedišče, fraze.

Rada bi predstavila še nekaj uspešnih dejavnosti, izvedenih skozi celotno šolsko leto:

Slika 4: Stolpčni prikaz - družina.

- Izdelava razglednice in pozdravov z različnih koncev sveta in v različnih jezikih, kar predvsem spodbuja medkulturnost in s čimer sledimo cilju prepoznavanja angleščine med drugimi jeziki. Podobno aktivnost lahko izvedemo s prazniki po svetu.
- S stolpčnimi prikazi, ki prikazujejo prihod učencev v šolo, prevozna sredstva, barvo oči in las družinskih članov, hišne ljubljence ..., učenci poleg teh izrazov spoznava tudi besedišča za lastnosti in izhajajo iz svojega sveta.
- Učilnica na prostem, kjer učenci izvajajo naravne oblike gibanja, spoznava športe, igrala, igre na prostem, preštrevajo promet ...
- Izdelava voščilnic ob novem letu in praznikih, rojstnem dnevu, materinskem dnevu, valentinovem, dnevu očetov ... in vabil ob navodilih v angleškem jeziku.
- Prinašanje konkretnega materiala in delo z njim, kar je vedno velik motivacijski element. Tako sem izvedla učne ure o zelenjavi, sadju, družini, igračah, knjigi.
- Didaktična igra »question envelope/box«, ki je namenjena uvodnim delom ure, saj so v škatli/kuverti skrita vprašanja iz vsebine, ki smo jo že obravnavali. Učenci izžrebajo naključno vprašanje, ki zaokroži med učenci. Ko učenec odgovori na vprašanje, vprašanje ponovi in potem vrže žogo naslednjemu. Igra je nadgradnja igre pletenje pajkove mreže.
- Zgibanka - origami »žabica«, katere izdelavo lahko najdete na spletni strani (<http://www.instructables.com/id/How-to-make-a-cootie-catcher-fortune-teller/>). Ko imajo učenci izdelano žabico, si na zavihane delčke narišejo barve, števila, živali ipd. glede na obravnavano učno snov. Potem se učenci sprehajajo po razredu in si postavljajo vprašanja ter preštrevajo z žabico. Tako utrjujejo predelano besedišče.
- S pomočjo te žabice lahko tudi dopolnjujejo kakšno sliko (npr. My monster, Strange animal ...).
- »Igra« tic-tac-toe«, pri kateri učitelj na tablo nariše tabelo 4x4 in vanjo zapiše številke 1-16. Nato razdeli učence v dve skupini (skupina X in O). Skupina želi sestaviti tri X/O v vrsti navpično (tic), vodoravno (tac) ali diagonalno (toe). Skupina izbira številke, učitelj prebere vprašanje/nalogo in če je odgovor pravilen, se namesto številke vpiše znak skupine. Če odgovor ni pravilen, se vpiše znak nasprotne skupine. Kom-

Slika 5: Žabica – utrjevanje barv in osnovnih vprašanj ter odgovorov.

binacija tic-tac-toe pomeni zmago. Uporabno predvsem za urjenje in ponovitev besedišča.

Seveda pa vsi poznamo igre bingo, spomin, domine ter poslušaj in naredi/nariši/pokaži ...

Zaključek

Učitelji, ki imamo dolgoletno prakso izvajanja pouka le po učbeniškem kompletu, smo bili z novim učnim načrtom izzvani, da zdaj sami oblikujemo ure, jih bogatimo in sledimo potrebam razreda. Tu se pokaže naša inovativnost, iznajdljivost in prilagodljivost, pa tudi naša strokovnost. Hkrati razvijamo svoje veščine timskega sodelovanja, ko delamo z anglisti in z razredničarkami. V pripravo sedaj vložimo več časa, a ko vidimo veselje in zadovoljstvo na obrazih otrok, je naš trud poplačan. Pogosto do konca ure že dobiš nove ideje, kako bi pouk naslednjič že bolje izpeljal. Zase lahko

povem, da bo moj novi pripomoček pri vseh urah v prihodnjem letu fotoaparati in kamere oziroma kar iPad, ker sem imela ob vsaki predstavitvi težave s slikovnim materialom, pa tudi spletno stran šole bi večkrat obogatila s fotografijami aktivnih učencev. Ne nazadnje tako tudi zbiramo dokaze o učenju in napredovanju učencev, ki nam pridejo prav.

Zaključujem z mislijo o učnem procesu, ki sem jo zasledila ob branju publikacije *Pot v večjezičnost* (2010), in se je izkazala za resnično, ko sem izvajala enako načrtovano uro v dveh oddelkih: »Vsaka učna ura je edinstvena in neponovljiva, saj jo sooblikujejo učenci in je nemogoče vse predvideti vnaprej.« ■

Viri in literatura

1. Brumen, M. (2004). Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
2. Jazbec, S., Lipavac Oštir, A. (ur.) (2010). *Pot v večjezičnost – zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. <http://www.zrss.si/pdf/vecjezicnost.pdf> (dostop 10. 5. 2015).
3. Ramšak, S. (2015). Avtentičnost – medkulturnost (interno gradivo delovnega srečanja). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
4. Slattery, M., Willis, J. (2001). *English for Primary Teachers: a handbook of activities and classroom language*. Oxford: Oxford University Press.
5. *Učni načrt. Program osnovna šola. Tujji jezik v 2. in 3. razredu*. (2013). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.
6. <http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en>, <http://www.kids-pages.com/index.htm> (dostop 10. 5. 2015).
7. <https://www.youtube.com/>, <http://www.dreamenglish.com/> (dostop 10. 5. 2015).
8. https://elt.oup.com/learning_resources/?cc=si&selLanguage=en (dostop 10. 5. 2015).
9. http://www2.arnes.si/~osljkk6/02_osnova/predmeti_meni/angle-scina_meni.htm (dostop 10. 5. 2015).
10. New treetops. Mouse's songs. https://elt.oup.com/student/new-treetops/level1/songs/nti_level01_14_17?cc=si&selLanguage=en (dostop 10. 5. 2015).
11. Happy House 1. And don't forget your hat! https://elt.oup.com/student/happyhouse/level1/songsandchants_01/songsandchants_01_04/singalong_unit04song2?cc=si&selLanguage=en (dostop 10. 5. 2015).